

Fiškálna politika národného hospodárstva z pohľadu trvalo udržateľného rozvoja

Trvalo udržateľný rozvoj (TUR) možno z hľadiska tvorby hospodárskej politiky vnímať ako snahu o dlhodobé zvyšovanie životnej úrovne obyvateľstva pomocou nástrojov hospodárskej politiky s prihliadnutím najmä na otázky životného prostredia a otázky medzigeneračnej zodpovednosti a spravodlivosti.

Činnosť Ministerstva financií SR je primárne zameraná na fiškálnu oblasť národného hospodárstva s úzkym prepojením na makroekonomický vývoj. Problematiku TUR možno teda z pohľadu Ministerstva financií SR vnímať v kontexte hospodárenia verejnej správy, kvalitatívnej stránky verejných financií a otázok Lisabonskej stratégie.

Vývoj hospodárenia verejnej správy v sebe zahŕňa medzigeneračný aspekt. Existencia deficitov verejnej správy sa premieta aj do verejného dlhu, čím dochádza k presunu financovania súčasných výdavkov na budúce generácie. Z tohto pohľadu sa snaha o vyrovnané hospodárenie javí ako zodpovedná politika. Výnimkou môže byť presunutie financovania v podobe deficitu tých výdavkov (napríklad investičné výdavky), z ktorých budú mať úžitok aj budúce generácie, najmä za predpokladu očakávanej vyššej životnej úrovne budúcich generácií v porovnaní so súčasnosťou.

V posledných rokoch Slovenská republika úspešne vykonáva fiškálnu konsolidáciu za účelom neustáleho znižovania deficitu verejnej správy a dosiahnutia dlhodobej udržateľnosti verejných financií. Významnú úlohu v tomto smere zohrávajú aj štrukturálne reformy, ktoré z dlhodobého hľadiska prispievajú k zlepšeniu bilancie verejnej správy, a zároveň vedú k rastu potenciálneho produktu ekonomiky. Príkladom takejto štrukturálnej reformy je zavedenie kapitalizačného piliera dôchodkového systému v roku 2005. V krátko až strednodobom horizonte síce zhoršilo bilanciu verejnej správy, avšak z dlhodobého hľadiska, najmä v dôsledku očakávaného starnutia populácie, a s tým spojeného rastu verejných výdavkov, výrazne prispelo k redukcii potenciálneho dlhu, ktorému by boli budúce generácie vystavené.

Plnenie konsolidačných cieľov umožňuje klásť väčší dôraz aj na kvalitatívnu stránku verejných financií, ktorá sa dotýka tak príjmov, ako aj výdavkov verejnej správy. Zvyšovanie kvality verejných financií spočíva vo zvyšovaní účinnosti a efektívnosti verejných financií, pričom základným cieľom tohto procesu je vytvárať impulzy pre rozvoj ekonomiky a prispievať k znižovaniu nedokonalostí trhového mechanizmu.

Z pohľadu príjmov verejnej správy tvoria najvýznamnejšiu časť daňové príjmy, čo znamená, že otázky kvality sa dotýkajú najmä daňového systému. V tejto súvislosti možno poznamenať, že v roku 2004 sa na Slovensku uskutočnila daňová reforma, ktorá okrem iného zvýšila úlohu nepriamych daní v daňovom systéme. Zdaňovanie sa teda vo väčšej miere posunulo od zdaňovania príjmov k zdaňovaniu spotreby, čo prispelo k nárastu efektívnosti daňového systému. Daňový systém SR plní aj environmentálne ciele. Okrem už existujúcich daní s uvedenými cieľmi (najmä spotrebná daň z minerálnych olejov a daň z motorových vozidiel) sa v minulom roku začalo s primiešavaním daňovo zvýhodnených biozložiek do benzínu a motorovej nafty. V blízkej budúcnosti sa plánuje zavedenie zdaňovania energetických produktov a elektriny, kto-

rého cieľom je znížiť spoločensky neefektívnu spotrebu produktov s nepriaznivým environmentálnym vplyvom.

Čo sa týka výdavkovej stránky, významný nástroj v oblasti zvyšovania kvality verejných výdavkov predstavuje programové rozpočtovanie, ktoré bolo na Slovensku prvýkrát uplatnené pri výdavkoch štátneho rozpočtu v plnej programovej štruktúre v roku 2004. V rámci tohto prístupu sa posudzuje, či boli dané prostriedky vynaložené efektívne a či viedli dané programy k naplneniu stanovených cieľov. Tento prístup sa každoročne zdokonaľuje, pričom kľúčovou výzvou zostáva zlepšiť systém hodnotenia a monitorovania.

Verejné výdavky by mali byť smerované do oblastí spojených s rastom produktivity v súlade s cieľmi Lisabonskej stratégie. Politickou prioritou v nasledujúcom období je preto zvyšovanie účinnosti a efektívnosti využívania verejných zdrojov a ich orientácia smerom k podpore potenciálneho rastu ekonomiky. Kľúčovými oblasťami by teda mali byť výdavky spojené s výskumom a vývojom, školstvom a investíciami do infraštruktúry.

Ministerstvo financií SR je v spolupráci s Úradom vlády SR zodpovedné za vypracovanie strategického rámca pre napĺňanie cieľov Lisabonskej stratégie a jeho následnú koordináciu.

Vo februári 2005 bola vládou prijatá Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010. Celkovo je možné konštatovať, že stratégia bola plne v súlade s hlavnými prioritami a cieľmi obnovennej Lisabonskej stratégie a nových integrovaných zásad. Preto bola použitá ako základ pre Národný program reforiem pre Slovensko (NPR), ktorý bol schválený vládou v decembri 2005. NPR a jeho aktualizácie vo forme implementačných správ sa prioritne zameriava na rozvoj oblastí ako vzdelávanie, zamestnanosť, informačná spoločnosť, veda, výskum a inovácie, podnikateľské prostredie, životné prostredie a energetická politika.

Ján Počiatek

minister financií Slovenskej republiky

Sociálna politika a zamestnanosť v kontexte stratégie trvalo udržateľného rozvoja

Slovenská republika sa už ako súčasť Európskej únie zapojila do ambiciózneho, komplexnej, Obnovennej stratégie trvalo udržateľného rozvoja (STUR) pre rozšírenú EÚ, ktorá vychádza zo stratégie prijatej v roku 2001 (pozri prílohu, s. 4 - 8). Podľa Európskej rady z roku 2006 STUR EÚ tvorí celkový rámec, v ktorom Lisabonská stratégia so svojím obnoveným sústredením sa na rast a zamestnanosť je hybnou silou dynamickejšieho vývoja ekonomiky. Tieto dve stratégie uznávajú, že hospodárske, sociálne a environmentálne ciele sa môžu navzájom posilňovať, a preto by mali napredovať spoločne. Cieľom oboch stratégií je podporovať nevyhnutné štrukturálne zmeny, ktoré umožnia hospodárstvám členských štátov vysporiadať sa s výzvami globalizácie vytvorením rovnakých podmienok, v ktorých môže dynamizmus, inovácia a kreatívne podnikanie prevládať pri súčasnom zabezpečení sociálnej rovnosti a zdravého životného prostredia.

So zreteľom na zhoršovanie environmentálnych tren-

dov, hospodárske a sociálne výzvy EÚ v spojení s novými konkurenčnými tlakmi a novými medzinárodnými záväzkami vymedzuje STUR EÚ sedem kľúčových výziev a zodpovedajúce úlohy, operačné ciele a činnosti. Jednou z nich je *sociálne začlenenie, demografia a migrácia*, s cieľom vytvoriť sociálne inkluzívnu spoločnosť zohľadňovaním solidarity medzi generáciami a v rámci nich zabezpečiť zvyšovanie kvality života občanov ako podmienky pre trvalé blaho jednotlivca.

Sociálne začlenenie obyvateľstva je možné zabezpečiť dobrou sociálnou politikou, prostredníctvom *sociálnych programov*, ktoré garantujú udržanie a rozvoj ľudských, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv smerujúcich k dôstojnej životnej úrovni každého človeka. Z ekonomického hľadiska sa to prejavuje do potreby vytvárať podmienky pre rast zamestnanosti a umožniť každému človeku získať kvalitnú a adekvátne ohodnotenú prácu.

Dôležitú úlohu v zabezpečovaní sociálnych istôt plnia

uspokojivé pracovné podmienky a podmienky zamestnania zamestnancov v pracovnom procese, a to najmä opatrenia na zlepšenie podmienok práce, na ochranu bezpečnosti a zdravia, na zosúladienie ich rodinného a pracovného života na základe rešpektovania dohodov Medzinárodnej organizácie práce, Európskej sociálnej charty, ako aj práva Európskej únie. Tak, ako sa celá Európa zamýšľa nad problémom a dosahom starnutia obyvateľstva, aj Slovensko kladie dôraz na zvýšenie ekonomicky produktívnych rokov života na trhu práce, na dlhšom udržaní v zamestnaní ľudí pri dobrom zdraví.

Najdôležitejším indikátorom v oblasti sociálnej súdržnosti je ukazovateľ, ktorý hovorí o percente ľudí v krajine, ktorí žijú v domácnosti s takým nízkym príjmom, že sú s veľkou pravdepodobnosťou chudobní. Ide o tzv. *mieru rizika chudoby*. (Pozn: Miera rizika chudoby je definovaná ako podiel osôb s ekvivalentným disponibilným príjmom pod hranicou rizika chudoby, ktorou je 60 % národného mediánu ekvivalentného príjmu.) Podľa predbežných údajov ŠÚ SR, získaných na základe štatistického zisťovania EU SILC 2006, miera rizika chudoby na Slovensku v roku 2005 oproti predchádzajúcemu roku (13,3 %) mierne klesla na úroveň 11,6 % (v roku 2004 priemer EÚ-25 16 %). Naďalej najvyšší podiel ľudí v riziku chudoby je medzi deťmi (16,5 %) a mládežou (14,8 %), neúplnými rodinami s deťmi (28,8 %), rodinami s tri a viac deťmi (24,1 %) a domácnosťami jednotlivcov (16,7 %). Legislatívne nastavenie sociálnej ochrany a výdavky na ňu hrajú dôležitú úlohu pri redukcii rizika chudoby. V prípade hypotetickej situácie, kedy by obyvatelia nedostávali žiadne sociálne transfery, iba starobné a pozostalostné dôchodky, miera rizika chudoby by z 11,6 % stúpila až na 20,0 %.

Slovenská republika si aj v roku 2006 udržala vysoký ekonomický rast, ktorý presiahol 8 %. Rast zamestnanosti obyvateľstva SR sa v roku 2006 zrýchlil na 3,8 %, avšak na území SR o 2,2 %, keď takmer 160 tis. našich občanov našlo prácu v zahraničí, čo bolo o štvrtinu viac ako v roku

2005. Nezamestnanosť značne poklesla najmä v druhej polovici 2006, keď miera evidovanej nezamestnanosti zaznamenala historicky najnižšie hodnoty a prvýkrát od roku 1997 poklesla pod hranicu 10 %. Trend pokračuje aj v roku 2007, koncom apríla dosiahla miera evidovanej nezamestnanosti 8,5 %, čo bolo o 2,5 percentuálneho bodu medziročne menej. Podľa medzinárodnej metodiky miera nezamestnanosti klesla koncom roku 2006 na 12 % (ročný priemer 13,3 %). Dlhodobá nezamestnanosť sa však stále udržiava na vysokej úrovni.

Reálne mzdy v roku 2006 vzrástli o 3,3 %, čo bolo o polovicu menej ako v roku 2005. V roku 2006 naďalej pretrvávali výrazné rozdiely v odmeňovaní mužov a žien. Priemerná mesačná hrubá mzda mužov dosiahla 22 680 Sk a žien 16 553 Sk. Priemerná mesačná hrubá mzda žien teda predstavovala len 73 % priemernej hrubej mesačnej mzdy mužov.

Z hľadiska veku rast zamestnanosti v roku 2006 bol zaznamenaný vo všetkých vekových skupinách (s výnimkou skupiny 15 - 24 rokov), najvýraznejší bol u osôb vo veku 55 - 59 rokov. Dlhodobejší pokles počtu pracujúcich vo veku 15 - 24 rokov je možné vysvetliť zvýšením počtu osôb v príprave na povolanie, ako aj zvýšením počtu osôb na rodičovskej dovolenke v ostatných dvoch rokoch. Na dynamický rast počtu pracujúcich vo veku 55 - 59 rokov pôsobilo predovšetkým predlžovanie veku odchodu do starobného dôchodku. Nadväzne na rast zamestnanosti sa zvyšovala aj celková miera zamestnanosti osôb vo veku 15 - 64 rokov, ktorá dosahovala priemernú úroveň 59,4 % a medziročne sa zvýšila o 1,7 percentuálneho bodu. Miera zamestnanosti sa zvýšila tak u mužov, ako aj u žien. Z hľadiska vzdelania najvyššiu špecifickú mieru zamestnanosti dosiahli osoby s vysokoškolským vzdelaním 2. a 3. stupňa (viac ako 80 %, resp. 90 %). Naopak, osoby so základným vzdelaním dosahovali špecifickú mieru zamestnanosti nižšiu ako 15 %.

Nižšia mobilita pracovnej sily v rámci SR neustále prispieva k nízkej miere zamestnanosti vo východných regiónoch,

k vysokej štrukturálnej nezamestnanosti a pomalému prechodu mladých ľudí zo školského do pracovného procesu. Na druhej strane zo SR odchádza za prácou do zahraničia stále viac obyvateľov, niektorí aj s deťmi, čo je dôsledkom nižšej ceny práce v SR a lepších zárobkových možností v zahraničí. Takže tlak zamestnávateľov v SR na nízku cenu práce ako komparatívnu výhodu svojho podnikateľského záujmu je spojený s vyššou mobilitou obyvateľov SR do zahraničia a otvára aj priestor na získavanie lacnejšej pracovnej sily do SR, ktorá sa však zatiaľ výraznejšie neprejavuje, keď v SR pracuje len okolo 7 tis. zahraničných pracovníkov, z toho prevažná väčšina občanov EÚ.

Pre Slovensko je na jednej strane nevyhnutné sústrediť sa na tvorbu nových pracovných miest, najmä prostredníctvom zlepšovania podnikateľského prostredia, pričom však je nevyhnutné zvažovať kvalitu novovytvorených pracovných miest. Na trhu práce sa zrýchlil rast dopytu po pracovnej sile, čo sa pozitívne odrazilo na zvýšení tempa rastu zamestnanosti a výraznejšom poklese nezamestnanosti. Opatrenia na podporu tvorby pracovných miest v regiónoch s vysokou mierou nezamestnanosti prostredníctvom hľadania ciest na zvýšenie atraktivity týchto regiónov pre podnikateľov (budovanie priemyselných parkov, budovanie infraštruktúry a pod.) sú čiastočným prínosom aj v smere znižovania regionálnych disparít v zamestnanosti. Nástroje aktívnej politiky trhu práce, zvyšovanie medziregionálnej mobility sú sprevádzané podporou investícií do ľudských zdrojov a zlepšovania vzdelávacích systémov v súlade s potrebami regionálneho trhu práce.

Implementácia zásad a cieľov TUR v podmienkach SR vytvára potrebu dlhodobého vzdelávania štátnych zamestnancov na všetkých úrovniach. Systematické vzdelávanie v oblasti TUR by malo byť zamerané na lepšie pochopenie základných dokumentov TUR v SR, ako aj medzinárodných dokumentov, ktoré ukládajú záväzky SR.

Viera Tomanová

ministerka práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Podpora trvalo udržateľných energetických riešení vo všetkých sektoroch hospodárstva

Ochrana životného prostredia bola ešte pred pár rokmi skôr doménou environmentalistov. V súčasnosti sa trvalo udržateľný rozvoj stáva všeobecne uznávaným princípom rozvoja ľudskej spoločnosti. Osobitne rezonuje otázka globálneho otepľovania. Klimatické zmeny predstavujú vážnu a reálnu hrozbu pre budúcnosť ľudstva. Tá v prípade zachovania súčasných trendov hospodárskeho rozvoja môže zásadným spôsobom zmeniť podmienky pre život na celom svete. Je čoraz viac tých, ktorí si uvedomujú, že hospodárstvo je súčasťou životného prostredia a ekonomický rast je nutné zladíť s jeho stavom, ako aj s ekosystémom Zeme. Záleží na nás všetkých - na politikoch, inštitúciách, podnikoch i radových občanoch - aký bude život na „našej planéte“ zajtra, o desať či o sto rokov. Platí to aj pre ministerstvo hospodárstva. Jeho povinnosťou je vytvárať také legislatívne prostredie a realizovať opatrenia, ktoré nasmerujú subjekty hospodárskej sféry tak, aby sa správali ekonomicky a súčasne ekologicky efektívne.

Základným predpokladom modernej priemyselnej výroby je progresívna priemyselná politika. Jej hlavnou prioritou je rozvoj inovácií zameraný najmä na podporu výskumu a vývoja, ako aj vzdelávacej sústavy. Inovačná stratégia SR, ktorú nedávno vláda SR schválila, chápe inovácie ako

prenos výsledkov výskumu a vývoja do praxe v najširšom zmysle slova. Týka sa to oblasti materiálov, výrobkov, technológií alebo procesov. Považujeme za potrebné smerovať podporu inovácií v priemysle do ekoinovácií tak, aby sme podnikateľskú sféru motivovali investovať do rastu pridanej hodnoty pri súčasnom znižovaní spotreby surovín a energií. To sa automaticky prejaví na znižovaní znečisťovania a zlepšovaní aspektov udržateľnosti rozvoja. Vývoj do roku 2013 by mal charakterizovať pokles výroby v energeticky a surovinovovo náročných priemyselných odvetviach. Vyústi až do obmedzovania výroby, ktoré znečisťujú a neúmerne zaťažujú životné prostredie. Je súčasne šancou pre rozvoj nových výrobov, hľadanie nových trhov a zmeny v organizácii práce.

Investície do ekológie sa stávajú neodmysliteľnou podmienkou ďalšieho rozvoja podnikateľských subjektov. Približovanie slovenskej environmentálnej legislatívy k normám EÚ vedie k realizácii investičných akcií využívajúcich nízkoenergetické technológie, k používaniu menšieho množstva nebezpečných látok, k zhodnocovaniu a recyklácii.

Slovensko privítalo nové dokumenty vypracované Európskou komisiou v podobe „energetického balíčka“. Od začiatku podporovalo vytvorenie Energetickej politiky pre Európu. Je to totiž vhodná cesta ako riešiť mnohé spoloč-

né problémy. Práve tieto dokumenty zdôrazňujú význam energetiky vo vzťahu k riešeniu problémov klimatických zmien. V slovenských podmienkach sú najdôležitejšími prostriedkami na znižovanie emisií energetická efektívnosť, jadrová energetika, obnoviteľné zdroje, nové technológie a medzinárodná spolupráca. To sa usilujeme premietnuť aj do koncepčných materiálov v oblasti energetiky.

Energetická politika SR z pohľadu udržateľného rozvoja má za cieľ znížiť nepriaznivé účinky energetiky na životné prostredie. Napríklad presadzovaním programov, ktoré umožňujú zvýšiť podiel environmentálne vhodných a ekonomicky prijateľných energetických systémov, predovšetkým na báze nových a obnoviteľných zdrojov. Aj Koncepcia energetickej efektívnosti SR je motivovaná princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Mala by účinne prispieť k vytváraniu motivačného prostredia na energeticky efektívne správanie sa obyvateľov i účastníkov trhu. A tiež podporiť trvalo udržateľné energetické riešenia či zavádzanie inovačných a energeticky efektívnych technológií vo všetkých sektoroch hospodárstva. Zmyslom je postupne „dostať“ princípy energetickej efektívnosti do praktického života, dosahovať energetické úspory v súlade so stanovenými cieľmi, znížiť energetickú náročnosť tvorby HDP a vytvoriť vhodné prostredie pre zabezpečenie podstatného zlepšenia energetickej efektívnosti na Slovensku.

Jadrová energetika v súčasnosti participuje významnou mierou na výrobe elektrickej energie aj v rámci EÚ. Predstavuje jednu tretinu a je teda významným zdrojom s nízkymi emisiami. Bez nej by emisie EÚ dosahovali o 60 % vyššiu úroveň. Slovensko sa rozhodlo využívať jadrovú energiu ako spoľahlivú, ekonomicky výhodnú a environmentálne prijateľnú zdroj energie.

Princípy TUR boli základnou motiváciou aj pri príprave Stratégie vyššieho využitia obnoviteľných zdrojov energie v SR. K hľadaniu optimálnych nástrojov v tejto oblasti nás zaväzuje marcové zasadnutie Európskej rady. To schválilo záväzný cieľ dosiahnuť 20 % podiel energie z obnoviteľných zdrojov na celkovej spotrebe energie EÚ a 10 % podiel biopalív na celkovej spotrebe benzínu a na-

ty v doprave v EÚ do roku 2020. Pri zohľadnení rozličnej situácie jednotlivých krajín, ich východiskových pozícií a potenciálov. Prijatá stratégia načrtáva možnosti využitia komerčne zavedených technológií a určuje strategické ciele a opatrenia v tejto oblasti. V možnostiach Slovenska je dosiahnuť 12%-ný podiel obnoviteľných zdrojov v prípade energie a 10%-ný podiel biopalív v doprave. Návrh stratégie ráta s finančnou podporou vyššieho využívania obnoviteľných zdrojov formou nenávratných príspevkov a úverových línií. Identifikuje aj témy v oblasti vedy, výskumu a vzdelávania, ktorým je nutné venovať zvýšenú pozornosť v ďalších rokoch.

V záujme dosiahnutia cieľov v oblasti energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie podpísalo MH SR a EBRD v apríli t. r. vykonávaciu dohodu. Tento projekt pomôže využiť finančné prostriedky zo zdrojov Medzinárodného fondu na podporu odstavenia elektrárne Bohunice (BDSF), na vytvorenie Rámca financovania projektov udržateľnej energie v Slovenskej republike (SEFF). Projekty na zvýšenie energetickej efektívnosti budú zahŕňať okrem iného kombinovanú výrobu elektrickej energie a tepla, zatepľovanie budov, modernizáciu energetických zariadení, no tiež výmenu palivovej základne. Požiadavky schémy na malé projekty obnoviteľných zdrojov energie by mali spĺňať predovšetkým malé hydroenergetické projekty, projekty pre využívanie solárnej, geotermálnej energie a projekty na báze biomasy a bioplynu.

Podarilo sa nám presadiť Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, ktorý sa zameria na podporu konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií. Tento program by mal Slovensku v rokoch 2007 až 2013 priniesť z eurofondov 772 miliónov

eur. Financie budú nasmerované na inovatívne projekty, s dôrazom na zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a na podporu progresívnych technológií. Program bude určený pre malé a stredné podnikateľov nielen v priemyselných odvetviach v pôsobnosti MH SR, ale aj v sektore potravinárstva, zdravotníckych služieb a v cestovnom ruchu. Ako vo všetkých programoch, tak aj v tomto bude podmienkou schválenia podpory dodržanie princípov TUR.

K lepšej ochrane života na Zemi prispeje aj koncom minulého roka schválené európske nariadenie o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok, ktoré je odbornej verejnosti známe ako nariadenie REACH. Je priamo záväzné a použiteľné pre členské štáty a subjekty, ktorým ukladá povinnosti. Pre výrobcov, dovozcov i následných užívateľov chemických látok znamená povinnú predregistráciu a registráciu látok podľa nariadenia. Látka a tovary, ktoré nebudú ošetrené podľa jeho požiadaviek sa jednoducho nedostanú na trh. Toto nariadenie podľa dopadových štúdií len pre chemický priemysel SR to bude znamenať náklady minimálne 10 mld. Sk počas 11 rokov. Prispeje však k zlepšeniu ochrany života a zdravia človeka a ochrany životného prostredia a posilní inovačný potenciál chemického priemyslu v EÚ.

„Príroda má vo zvyku vymáhať veľmi úžernícke úroky,“ výstižne už v 16. storočí konštatoval francúzsky filozof a spisovateľ Michel de Montaigne. Preto dávajme prírode včas, čo jej dať máme. Zamýšľajme sa nad dlhodobými následkami svojich činností a plánujme tak, aby naše aktivity prispievali k trvalej udržateľnosti.

Lubomír Jahňátek

minister hospodárstva Slovenskej republiky

Aj v pôdohospodárstve je trvalo udržateľný rozvoj prioritou

Problematika trvalo udržateľného rozvoja je predmetom záujmu vlády Slovenskej republiky od jej nástupu v polovici roku 2006. Dôkazom toho je okrem iného aj pasáž Programového vyhlásenia vlády, v ktorej sa hovorí: „Základnou úlohou spoločnosti z hľadiska zabezpečenia trvalej prosperity je docieľť vysokú kvalitu základných zložiek životného prostredia – ovzdušia, vody, pôdy, horninového prostredia a organizmov, čoho predpokladom je minimalizácia negatívnych vplyvov a garancia funkčných a efektívnych systémov na ich ochranu a využívanie, riadených štátnymi i podnikateľskými sektorom.“

Konkrétnym krokom rezortu k naplneniu tejto základnej úlohy je Národný strategický plán rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2007 – 2013. Stratégia Slovenska

pre rozvoj vidieka v tomto dokumente vychádza z hlavných priorít Európskej únie, formulovaných v Lisabonskej a Göteborgskej stratégii. Na tomto mieste treba predovšetkým zdôrazniť Národný strategický plán rozvoja vidieka, ktorý je v plnom súlade aj s Národnou stratégiou ochrany biodiverzity na Slovensku, riadiacou sa princípmi ochrany biodiverzity v celej šírke. Z nášho pohľadu považujeme pre rezort pôdohospodárstva za podstatné, že ak sa má zachovať variabilita foriem života na všetkých úrovniach, pričom prírodné zdroje sa musia vždy využívať trvalo udržateľným spôsobom, diverzitu krajiny je nevyhnutné zachovať.

V záujme TUR je i napĺňanie cieľov Kjótskeho protokolu – pre zmierňovanie klimatických zmien. Tieto ciele sa v rámci rezortu pôdohospodárstva do stratégie SR premietli vo väzbe na lesné hospodárstvo a využitie obnoviteľných zdrojov energie. Základnú stratégiu sme sformulovali do dokumentu Koncepcia využívania obnoviteľných zdrojov energie v SR.

Samozrejme, že medzi strategickými zámermi rezortu je aj spoluúčasť poľnohospodárstva na zachovaní a rozvoji vidieckeho prostredia a udržaní osídlenia vidieka. Patrí sem teda aj podpora diverzifikácie činností v poľnohospodárstve smerom k nepoľnohospodárskej činnosti a rozvoju pestovania plodín na nepotravinárske účely, ktoré môžu zabezpečiť ďalšie pracovné príležitosti a príjmy pre vidiecke obyvateľstvo.

Hlavným cieľom Slovenskej republiky v rámci rezortu pôdohospodárstva je zachovanie biodiverzity, kvality vody a pôdy a zmiernenie dosahov klimatických zmien. V záujme toho stratégiu rezortu orientujeme na vytváranie mul-

tifunkčných poľnohospodárskych a lesných systémov s priaznivým dosahom na životné prostredie, prírodu a vzhľad krajiny.

Aktuálnou úlohou v súvislosti s napĺňaním zámerov TUR je – pri spolupráci SR na formulovaní budúcej Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ – pripraviť sa na tzv. CROSS-COMPLIANCE, dnes označovaný ako krížová zhoda, podmienenosť, či krížová kontrola. Aj nám ide o dodržiavanie zákonných požiadaviek na hospodárenie a udržiavanie pozemkov v dobrých poľnohospodárskych a environmentálnych podmienkach. V rezorte sme si vedomí, že toto oddelenie platieb od produkcie by mohlo viesť aj k niektorým nepriaznivým javom, ako je napríklad zanedbávanie obhospodarovania poľnohospodárskej pôdy a údržby krajiny. Preto CROSS-COMPLIANCE chápeme a budeme podporovať ako politický nástroj, vyvinutý pre zdôraznenie záujmov ochrany životného prostredia v rámci poľnohospodárskej výroby.

Ako som už naznačil – v súlade s celosvetovým vývojom – problematika TUR zahŕňa aj zábery rezortu v pestovaní energetických, aj ostatných rastlín na nepotravinárske účely. Cez efektívne využívanie pôdneho fondu nás to privádza k využívaniu rastlinných zvyškov, k vytváraniu nových zdrojov energie, k zvyšovaniu príjmov poľnohospodárov, vytvoreniu nových pracovných príležitostí, či k zlepšeniu životného prostredia, skultúreniu krajiny. V konečnom dôsledku vedie k zlepšeniu kvality života vo vidieckych oblastiach Slovenska a obmedzeniu migrácie obyvateľstva z vidieka do miest.

Miroslav Jureňa

minister pôdohospodárstva Slovenskej republiky